מח: איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

הגה"ה אותו בצפון ולא שוחט בצפון. תימה ל"ל קרא הא אפילו לפני ה' לא בעי כדדרשינן לעיל בריש כל הפסולין (דף לב:) כן הבקר לפני ה' ולא שוחט לפני ה' ויש לומר דהכא קומר כו"ש המימני דדרש המם הא' כתוב [1] בענין אחר:

מה לבן צאן שכן קבע לו כלי.

ותימה דלא פריך הכי בפ"ק דקדושין (דף לו:) [2] ומה כן צאן שלא קבע לו כהן לשחיטתו קבע לו כהן להזאתו כן עוף שקבע לו כהן במליקתו אינו דין שיקבע לו כהן בהזאתו ויש לומר דהתם דכל [3] דינו בכהן לא שייך למיפרך מכלי ול"ג [4] כיון דהדין הוי מהתם לא שייך למיפרך מכלי דשמיטה וא"ת ולעניך הכא קל ומומר ממקום ומה כן צאן שלא קבע לו מזבח בשחיטתו קבע לו מקום צפון כן עוף שקבע לו מזבח במליקתו כדדרשינן (לקמן דף פה.) מה הקטורה כראשו של מזבח אף מליקה אינו דין שיקבע לו צפון [5] וה"ה אין לומר דסל"ש דכן עוף כיון דחטאת קרייה רחמנא ליעבי צפון דזאת [6] תורת החטאת דשמא דזאת קורת לא הוי אלא לגשמעות [7]: **אלא** אין שוחט בצפון **אבל מקבל בצפון.** תימה הא גמי מדרבי אחיא נפקא מדאיצטריך למעוטי שוחט מכלל דמקבל בצפון דאי לא דמקבל בצפון למה לי קרא למעוטי שוחט כדקאמר רבי אחיא דאי שמעינא שמקבל בצפון יכול אף זה כן ושמא רבי אחיא דרש ולקח לו יקח אבל אגן לא דרשינן ליה: **קבלה** נמי **למצוה אשכחן.** פי' בקונטרס כדאמר אבל מקבל בצפון ויקבה דמאותו דכתיב גבי עולה דרשינן ולא שוחט בצפון ומאותו דכתיב גבי חטאת דרשינן אבל מקבל בצפון וא"כ מקבל למצוה בעולה מנא לן וגבי אשם גבי מרי קראי למצוה לקבלה ומקבל ועוד [8] עיכובא במקבל בחטאת מנא לן דלא מציו שאנה אלא על השחיטה ועל הקבלה אבל לא על המקבל וי"ל מכיון דאשכחן למצוה [9] מקבל בקבלה ה"ה לעבוד וכי האי גוונא אמרינן בפ"ק (לעיל ד.) נאמרה זביחה בחטאת ונאמרה זביחה בשלמים מה התם לא חלקת כו':

[1] וכי מבאן אתה למד והלא [2] כבר נאמר [3] במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת הא למה יצא לקבוע [4] לו מקום שאם לא שחטה בצפון פסול אתה אומר לכך יצא או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון תלמוד לומר [5] ושחט את החטאת במקום העולה זה בנה אב לכל חטאות שיהו טעונות צפון אשכחן שעיר נשיא בין למצוה [6] בין לעכב שאר חטאות נמי אשכחן למצוה לעכב מנא לן דכתיב בכשבה וכתיב בשעירה אלא אותו למה לי מיבעי ליה לכדתניא [7] [8] אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון ותניא [9] [10] וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר [11] לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה ס"ד אמינא הואיל ואיתרבו לסמיכה איתרבו נמי לצפון קא משמע לן מתקיף לה רבינא הניחא לר' יהודה לר"ש מאי איכא למימר א"ל מר זוטרא בריה דרב טבי [12] לרבינא ולר' יהודה מי ניחא למאי דאיתרבי איתרבי ומאי דלא איתרבי לא איתרבי וכי [13] תימא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא תיתי מבנין אב אם כן [14] סמיכה גופה תיתי מבנין אב אלא מדורות [15] לא גמרי' ה"נ מדורות לא גמרינן ואלא אותו [16] בצפון ואין שוחט בצפון שוחט מדרבי אחיא נפקא דתניא [17] ר' אחיא אומר [18] ושחט אותו על ירך המזבח צפונה מה תלמוד לומר לפי שמצינו עומד [19] בצפון ומקבל בצפון ואם עמד בדרום וקיבל בצפון [20] פסול יכול אף זה כן ת"ל אותו אותו בצפון ואין השוחט [21] בצפון אלא אותו בצפון ואין בן עוף בצפון [22] דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפון ודין הוא ומה בן צאן שלא קבע לו כהן קבע לו צפון בן עוף שקבע לו כהן אינו דין שיקבע לו צפון ת"ל אותו מה לבן צאן שכן קבע לו כלי אלא אותו בצפון ואין פסח בצפון [23] דתניא [24] ר' אליעזר בן יעקב אומר יכול יהא פסח טעון צפון ודין הוא ומה עולה [25] שכן לא קבע לו זמן לשחיטתו קבע לו צפון פסח שקבע לו זמן לשחיטתו אינו דין שיקבע לו צפון ת"ל אותו [26] מה לעולה שכן כליל מחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות מאשם מה לאשם שכן קדשי קדשים מכולן נמי שכן קדשי קדשים לעולם כדאמרן מעיקרא אותו בצפון ואין שוחט בצפון ודקשיא לך מדרבי אחיא נפקא [27] לן לאו למעוטי שוחט בצפון אלא אין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון מקבל מלקח [28] ולקח נפקא לקח ולקח לא משמע ליה אשכחן שחיטה בעולה [29] למצוה קבלה נמי למצוה אשכחן שחיטה וקבלה לעכב מנלן אמר רב אדא בר אהבה ואיתימא רבה בר שילא ק"ו ומה חטאת הבאה מכח עולה מעכבת עולה שבאה חטאת מכחה אינו דין שמעכבת מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות אמר רבינא הא קשיא ליה לרב אדא בר אהבה [30] כלום מצינו [31] טפל חמור מן העיקר אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ולא

שהמקבל כו'. מלקח [32] ולקח כדלעיל: ה"ג **אלא אותו בצפון ואין כן עוף בצפון דתניא יכול יהא כן עוף טעון צפון ודין הוא כו' ת"ל אותו מה לכן צאן כו': ואין כן עוף.** מליקת תורים וכני יונה: **אלא קבע לו כהן.** דשחיטה בזר כשרה: **כן עוף קבע** [33] **לו כהן.** [דכתיב] והקריבו הכהן אל המזבח וגו' ומלק את ראשו וגו' (ויקרא א): **שכן קבע לו כלי.** סכין לשחיטה מויקח את המחלבת (לקמן דף לז:) והתם עולה הואי וכן מזרק לקבל תאמר בכן עוף שנמלק בצפורן: **ולא פסח בצפון.** דלא תמייה בקל ותומר הואיל וקבע זמן לשחיטתו כין הערבים יקבע לו מקום נמי בצפון: **מדרבי אליעזר בן יעקב נפקא** לא גרס אלא הכי גרסינן **ולא פסח בצפון דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר כו'** וכן מצאתיה בספרים הרא"שוים: **אינו דין שיקבע לו בצפון תלמוד לומר אותו** גרסינן: **מחטאת.** אי לאו דמעטיה הוה מיתיתן ליה מחטאת שאינה כליל ועטונה בצפון: **מכולהו נמי שכן קדשי קדשים.** כלומר ואי בעי לאתויי נמי מכולהו כמה הלכך איכא למיפרכיה להא פירכא שכן קדשי קדשים: **לאו למעוטי שוחט בצפון.** אותו דגבי שעיר לאו למעוטי שוחט בצפון קאמרי דודאי מאותו דרבי אחיא נפקא אלא לרבינא מדקיה דמיעוטא דשוחט דרשינן אותו בצפון ואין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון: **קבלה נמי אשכחן.** כדלאמרן אבל מקבל בצפון: **הא קשיא ליה.** כלומר מהאי טעם דייק קל וחומר דידיה: **טפל חמור מן העיקר.** למד חמור מן המלמד כגון חטאת שנאה מכח עולה דעיקר בצפון כתיב: **והרי**

מסורת הש"ס

ח) מנחות נה:, כ) עיין תוס' פסחים יא: ד"ה קוצרין, ג) [מנחות נה:], ד) [מס ב מס' מ"מ מהלכות פסולי מוקדשין הלכה טו: ג מס' סם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא: ויקרא ו, יח
2. וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העלה: ויקרא ד, כט
3. וסמך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני יהוה חטאת הוא: ויקרא ד, כד
4. ושחט אתו על ירך המזבח צפונה לפני יהוה וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב: ויקרא א, יא

גליון הש"ם

גמ' בלום מצינו שב' חבור. עי' כ"ק דף קפ ע"ב תוד"ה לא:

מוסף רש"י

אלא כבר נאמר כו' תשחט החטאת. והא נמי בכלל שאר חטאות היה: לקבוע לו מקום. דשם עליו הכתוב לעכב: אי אינו אלא. לכך יפלה שחה טעון צפון. ולא אחר ומה לפי מקום המקום אשר תשחט החטאת כשעיר נשיא הכתוב מדבר: תלמוד לומר. פסוק אליו: ושחט את החטאת. ללמד, אם בנה אב לכל החטאות ללמד עליהן שיעטון צפון: שעיר נחשון. שהקריבו הנשיאים שעירי חטאות בחנוכת המזבח, ולהכי נקט נחשון דהוא הראשון, והכי ממעט דאין טעונין צפון, דלא כתיב על חטאת כשאר חטאות (מנחות נה.): לרבות שעיר נחשון לסמיכה. שהרי הוא נמי שעיר נשיא, ולא קשיא לן הא דתנן כל הקרבנות היחיד טעונין סמיכה, ולאו נמי קרבן יחיד הוא יליפה לי הכא, לאיצי הכי לאיצטריך קרא לרבוי לסמיכה, דשמה מדורות לא ילפינן: לרבות שעירי עבודת כוכבים. שהן נמי שעיר, לסמיכה (שם צב.) דתניא לר' יהודה. ומרבי ליה לסמיכה, לאיצטריך למעטיי מלצפון: אי לא מעטיה קרא. אי לא דמעטיה מאותו: תיתי בבנין אב. כשאר חטאות שטעונין צפון, הא לא מצית אמרת. דא"כ דכולהו חטאות היינו, אמאי מרבי להאמיה קרא מעל רלא דשעיר דסמיכה יתיתי מסיכה נחשון מבנין אב, דמה מציאו בשאר חטאות דלטעון סמיכה אף זה כן: אלא מדורות לא גמרינן. אלא מדאיצטריך לרבוי לסמיכה ס"מ שאם מדורות, לומר שעיר נחשון מסעיר נשיא לא ילפינן, הלכך לאיצטריך שעיר נשיא לאתויי שעיר נחשון לסמיכה, ואמרי אמילי לא תעטיה קרא לא תיתי שעיר נחשון בבנין אב ולא לאיצטריך למעטיי מלצפון. אמרי אמילי לא תעטיה קרא לא תיתי שעיר נחשון בבנין אב, דמה מציאו בשאר חטאות דלטעון לסמיכה אף זה כן: אלא מדורות לא גמרינן. אלא מדאיצטריך לרבוי לסמיכה ס"מ שאם מדורות, לומר שעיר נחשון מסעיר נשיא לא ילפינן, הלכך לאיצטריך שעיר נשיא לאתויי שעיר נחשון לסמיכה, וא